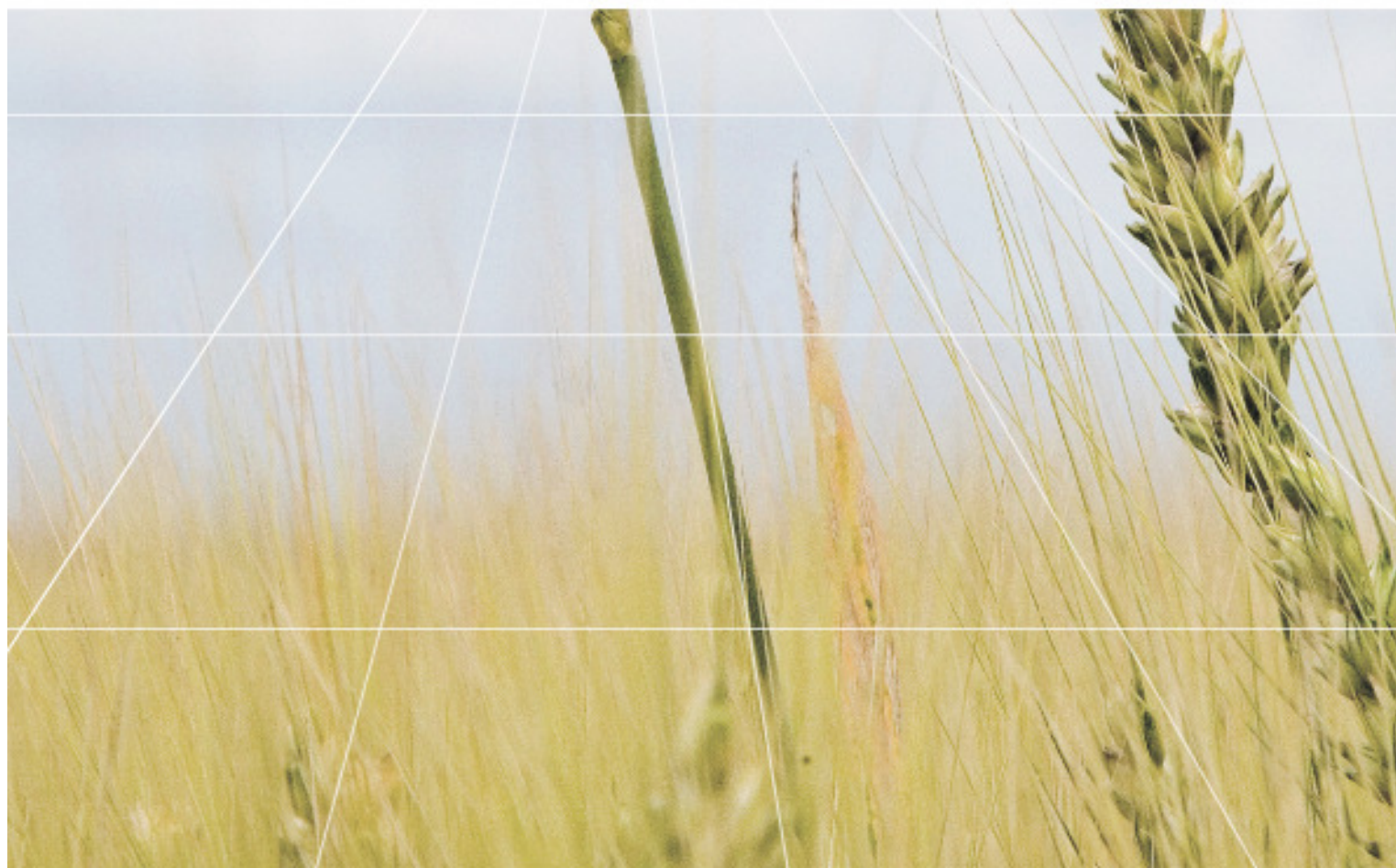

Jaarverslag 2008

vab Vereniging
Agrarische
Bedrijfsadviseurs

Jaarverslag 2008

03 Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs

04 Terugblik 2008

07 In de praktijk: Twan de Bie

10 Een jaar vol actie

Activiteiten

Overig

18 In de praktijk: Maurice Groot

21 Communicatie & PR

23 Certificering

24 Jaarrekening 2008

25 Verenigingsgegevens

Secretariaat

Bestuur

Werk- en projectgroepen

28 Bijlagen

Agenda 2008

Evaluatie activiteiten

Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs

De vab is dé vereniging voor agrarische bedrijfsadviseurs die anticiperen op ontwikkelingen in de adviesmarkt, werken aan kwaliteit en zich hiermee willen profileren en onderscheiden op de agrarische markt.

De vab is in 1997 ontstaan om een positie te creëren voor agrarische bedrijfsadviseurs ten opzichte van andere beroepsgroepen in de markt, zoals fiscalisten en accountants. Daarnaast was er behoefte aan het duidelijker positioneren van de agrarische bedrijfsadviseurs in de primaire agrarische markt, dus richting ondernemers. Sindsdien biedt de vab haar leden kansen om zich verder te ontwikkelen binnen het profiel van agrarisch bedrijfsadviseur, waarbij kennis, vaardigheden en houding centraal staan. Zij doet dit in de vorm van studiebijeenkomsten, workshops, congressen, excursies en de mogelijkheid tot certificering. Daarnaast is de vab ook vooral een levendig netwerk van en voor ambitieuze adviseurs.

Inmiddels is het 2008. Het gaat goed met de vab. Met 514 leden is het een gezonde en nog steeds groeiende organisatie. Activiteiten worden goed bezocht en leden zijn enthousiast.

De vab heeft in 2008 de keuze gemaakt om zich nog meer op kwaliteitsontwikkeling en verdieping te gaan richten. Ambitieuw op weg naar de toekomst!

Uitgangspunten

- De vab richt zich op het bovenste segment van de agrarische bedrijfsadvieswereld;
- De vab bewaakt en stimuleert de kwaliteit van de agrarische bedrijfsadviseurs;
- De vab positioneert en profileert zich als beroepsorganisatie en als kwaliteits- en keurmerk voor de agrarische bedrijfsadviseur.

Doelstellingen

- Faciliteren van de leden bij het verwerven en ontwikkelen van kennis
- Faciliteren van de leden bij het ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden
- Borgen van de kwaliteit van de advisering
- Leden aanzetten tot continue persoonlijke ontwikkeling
- Profileren van het beroep 'agrarisch bedrijfsadviseur (ab)
- Positioneren van keurmerk in de markt

Kernwaarden leden

- Persoonlijke integriteit, het belang van de klant staat voorop
- Hoge kwaliteit
- Objectiviteit
- Betrouwbaarheid
- Professionaliteit
- Ambitie

2008: nieuwe koers op stevig fundament

Na het lustrum in 2007, waarbij terecht werd teruggeblikt op tien succesvolle jaren vab, was het in 2008 tijd om vooruit te kijken. Het bestuur kwam in mei met een nieuwe beleidskoers, waarin heldere doelstellingen voor de toekomst zijn vastgelegd. Daarbij draait het om de kernwoorden ambitie, kwaliteit en verdieping.

Uitgangspunten

De vab is een volwassen vereniging met een grote diversiteit aan activiteiten, die door de deelnemers goed tot zeer goed gewaardeerd worden. De vab organiseert regelmatig bijeenkomsten waar leden hun kennis kunnen bijspijkeren en tegelijkertijd vakgenoten ontmoeten. Het netwerken is daarbij voor de leden van groot belang. In de loop van de jaren zijn er meer activiteiten gekomen rondom de vaardigheden van adviseurs. Daarnaast is er inmiddels vier keer een excursie naar het buitenland georganiseerd. De vab heeft trajecten voor intervisie en zogenaamde 'leerexpedities' georganiseerd, waarin de leden met name van elkaar leren. In 2003 is de vab begonnen met certificering van adviseurs. Een uitdagend traject dat samen met Lloyd's Register wordt uitgevoerd. Een adviseur laat zich vrijwillig door twee externe auditoren toetsen. Belangrijkste doelstelling is dat adviseurs geprikkeld worden om kritisch naar hun eigen functioneren te kijken. Op basis van evaluaties van hun eigen klanten worden de adviseurs gevraagd te formuleren hoe ze zich verder willen ontwikkelen, zowel wat betreft kennis als vaardigheden. Inmiddels zijn ruim 175 adviseurs gecertificeerd.

Ledenbestand

In 2008 hebben zich 47 nieuwe leden aangemeld. Op 31 december 2008 bedroeg het aantal leden van de vereniging 514, waarvan 472 reguliere leden, 33 aspirant-leden, 7 buitengewone leden en 2 ere-leden. De verhouding in het ledenbestand is nu als volgt: 45% accountancy, 25% bankwezen, 15% LTO-adviesdiensten en 15% overige organisaties.

De grootste groep leden bestaat uit vertegenwoordigers van accountants- en advieskantoren. Naast vertegenwoordigers van grote(re) kantoren zijn er ook veel kleine zelfstandigen. De op één na grootste groep bestaat uit financieel adviseurs van de agrarische banken.

De vab in een veranderende wereld

In 2008 is het gemiddelde inkomen van agrariërs uit hun bedrijf gedaald met maar liefst 35 procent. Per bedrijf duikelde het gemiddelde inkomen van € 57.000 naar € 32.000. Een terugval in die mate heeft zich in de sector nog niet eerder voorgedaan, aldus het Landbouw Economisch Bericht over 2008 (LEI, 2009). De sterke prijsstijging van veel agrarische producten op de wereldmarkt bereikte medio 2008 haar hoogtepunt, dankzij een combinatie van ongekend kleine graanvoorraden, ernstige aanbodverstoringen, zeer hoge olieprijsen en de toegenomen vraag naar granen voor biobrandstoffen. Hierna volgde een snelle daling, door een grotere productie en

een afzwakkende vraag als gevolg van de economische crisis. Tegelijkertijd stegen voor veel agrariers de kosten, bijvoorbeeld voor veevoer, diesel en energie.

Het totale aantal land- en tuinbouwbedrijven in Nederland daalde tussen mei 2007 en mei 2008 met 2,1% tot 75.160. Dat was een kleinere daling dan voorheen, maar in de glastuinbouw waren de cijfers juist hoger (-7,8%). Het LEI constateert dat er binnen de landbouw een soort tweedeling lijkt te ontstaan: enerzijds kleinere bedrijven (beneden 40 nge) waarop het grootste deel van het inkomen elders wordt verdiend, anderzijds grote bedrijven (meer dan 100 nge). De 'middengroep' wordt echter snel kleiner. Het biologische areaal kwam in 2008 voor het eerst boven 50.000 ha. Het belang van het inkomen van buiten het bedrijf neemt voor agrariërs geleidelijk toe. In 2008 ging het hierbij om bijna 20.000 euro per bedrijf.

In 2008 boden land- en tuinbouw werk aan ongeveer 227.000 personen (6 procent van de totale werkgelegenheid in Nederland), iets meer dan in 2007. Het LEI verwacht dat de agrosector in de toekomst te maken krijgt met een schaarste aan geschikte arbeidskrachten.

De Nederlandse uitvoer van agrarische producten en voedingsmiddelen bedroeg in 2008 ruim 64 miljard euro, circa 10 procent meer dan het jaar daarvoor. De agrarische invoer nam met 16 procent toe tot ruim 41 miljard euro.

Het jaar 2008 gaat dus de boeken in als het jaar van de kredietcrisis. Een crisis waar we voorlopig nog niet van af lijken te zijn. De agrarische sector is een sterke sector, maar heeft zeker last van de crisis. Hoewel de agro-food sector zeker niet de hardst getroffen sector is, moeten we de komende tijd rekening blijven houden met een lastige markt. Consumenten blijven eten, maar letten ook op de kleintjes.

Door ontwikkelingen zoals schaalvergroting en internationalisering blijft de vraag naar bedrijfsadvisering groot. Ook de kredietcrisis vergroot de behoefte van ondernemers aan deskundige hulp bij strategische keuzes. Het karakter van de vraag verschuift al jaren geleidelijk van kennis naar vaardigheid, van inhoud naar proces en van specifiek agrarisch naar algemeen bedrijfskundig.

Deze verschuivingen zijn ook terug te vinden onder de leden van de vab. Het ledenbestand wordt steeds diverser. Dat biedt kansen voor nieuwe accenten, maar kan ook de herkenbaarheid en onderlinge verbondenheid in het geding brengen. Daarnaast stellen de veranderingen in de markt steeds specifiekere eisen aan agrarisch adviseurs. De vab wil haar leden ook in de toekomst op betekenisvolle manier kunnen blijven ondersteunen in hun beroepsontwikkeling.

Ambitie, kwaliteit en verdieping

In 2008 was het voor de vab tijd om de bovengenoemde ontwikkelingen in het werkveld grondig te analyseren. Wat voor gevolgen heeft de veranderende aard van de agrarische sector en van het agrarisch advieswerk voor de vab? Het bestuur heeft zich uitgebreid op deze vraag georiënteerd en kwam in mei 2008 met de notitie 'Groeï in verdieping en kwaliteit'. In dit document is de beleidskoers van de vab voor de komende jaren uiteengezet.

Deze koers past bij een vereniging die zich wil onderscheiden en die van toegevoegde waarde voor haar leden wil zijn. De vab richt zich op agrarisch adviseurs die in hun markt de beste willen zijn; op adviseurs met ambitie. De vab wil hen helpen bij hun persoonlijke ontwikkeling en daarnaast fungeren als een levendig netwerk voor deze kwaliteitsadviseurs.

De vab wil synoniem worden met kwaliteit, zowel ten aanzien van de activiteiten, als ten aanzien van de vab-leden. Daarom wil het bestuur toewerken naar een situatie waarin het (volledige) lidmaatschap van de vab uiteindelijk gelijk staat aan een kwaliteitstoetsing. De exacte vorm waarin dit gegoten moet worden is nog niet duidelijk, wellicht dat elementen van de huidige certificeringseisen opgenomen worden in de eisen voor het lidmaatschap. De vab wil vooral de focus leggen op de persoonlijke ontwikkeling van haar leden. Ook indien deze koers zou leiden tot een afname van (de groei van) het aantal leden, kiest het bestuur nadrukkelijk voor deze richting.

Externe profilering en externe samenwerking krijgen in de nieuwe beleidskoers ook nadrukkelijk de aandacht. De vab kiest voor een platformfunctie en wil als netwerk allerlei informatie, bijvoorbeeld over cursussen en opleidingen, voor haar leden beschikbaar maken. Wellicht dat extra inspanningen en verhoging van de kwaliteit zullen leiden tot hogere kosten van de exploitatie van de vereniging. Het vab-bestuur kiest echter ook hier voor kwaliteit en is bereid eventuele financiële gevolgen, zoals een verhoging van de contributie, te accepteren.

In de praktijk

Twan de Bie
ABAB

Twan de Bie

Ing. Twan de Bie is agrarisch bedrijfsadviseur bij ABAB Consultants in Veldhoven. Hij adviseert ondernemers in de rundveesector; zo'n 90% van zijn klanten is melkveehouder.

“De meeste van mijn klanten breiden uit, zijn met bedrijfsovername bezig, gaan samenwerken of willen hun bedrijf beëindigen. Favoriet voor mij zijn ondernemers die vooruit willen, die willen horen waar het op staat en die samen het traject in willen. Het meest interessant vind ik de ingewikkelde klussen. Zo werk ik met een bedrijf waar meerdere dingen tegelijk spelen. De ondernemers zijn ambitieus en willen uitbreiden met een nieuwe melkstal voor 350 koeien. Daarnaast speelt er een overname. Het is leuk en inspirerend om samen te werken met deze gedreven melkveehouders; de opdracht is een mooie uitdaging vanwege de complexiteit van het bedrijf.”

Met ingang van januari 2009 is Twan de Bie benoemd tot senior adviseur bij ABAB. “Ik ben daar blij mee, vooral omdat ik nu complexere projecten krijg waar ik veel van kan leren. Ik kijk er naar uit om bij ABAB een sterke bijdrage te leveren aan het verder ontwikkelen van de rundveepoot”. De Bie is ook voorzitter van het ABAB-brancheteam rundveehouderij. Deze functie betekent dat hij regelmatig lezingen moet houden en artikelen voor vakbladen schrijft. Daarnaast is het zijn taak om de relatiemanagers op de hoogte te houden van de nieuwste ontwikkelingen in de melkveehouderij. “Het is erg leuk om zo steeds meer meerwaarde te kunnen bieden aan onze klanten.”

**“Favoriet voor mij zijn ondernemers die vooruit willen,
die willen horen waar het op staat”**

“Om me verder te ontwikkelen vind ik vooral het contact met collega's en branchegeenoten belangrijk. Dat vind ik ook een erg belangrijke rol van de vab. De bijeenkomsten geven veel mogelijkheden om collega's te spreken en dat is heel erg positief. Ik heb nog nooit spijt gehad van een vab-bijeenkomst, zelfs als de inhoud een keer minder interessant was of deels al bekend; de netwerkfunctie is altijd aanwezig. Ook wordt binnen mijn bedrijf veel waarde gehecht aan de certificering van de vab. Die heeft bijvoorbeeld gevolgen voor mijn tekenbevoegdheid.”

“In 2008 heb ik samen met Bart IJntema een workshop voor vab-leden opgezet over groei in de melkveehouderij. Dit was erg boeiend om een keer te doen. Andere adviseurs zou ik het ook zeker aanraden; het is leuk en leerzaam om dat proces te doorlopen.”

“Mijn ambitie is om een nog betere adviseur te worden, ik ben behoorlijk fanatiek. Kan mensen ook vaak goed overtuigen van mijn standpunt, maar loop daarbij misschien soms te hard van stapel...” lacht De Bie. De vab steekt met ingang van 2008 flink in op persoonlijke ontwikkeling, waarbij coaching een rol kan spelen. De Bie heeft ook wel eens een intervisietraject doorlopen. “Dat was heel interessant. Belangrijk bij zo’n traject is wel dat de groep matcht en een goede leider of coach is essentieel. Je loopt toch het gevaar dat het al weer heel snel over de inhoud gaat en niet over het adviesproces.”

“Om me verder te ontwikkelen vind ik vooral het contact met collega’s en branchegenoten belangrijk.”

Gevraagd naar de rol van de vab in de toekomst heeft De Bie een suggestie: “Ik denk dat het voor de vab een idee zou zijn om te werken aan een echte opleiding. Ik zou me voor kunnen stellen dat veel leden behoefte hebben aan een soort Master voor de agrarische sector. Nu is het aanbod daarvan erg beperkt. De vab kan een rol spelen bij het opzetten hiervan.”

Twan de Bie woont in Olland, gemeente St. Oedenrode. Hij is getrouwd en heeft een tweeling van 4 (een jongen en een meisje). Zijn ouders hadden een melkveehouderij die eind jaren '70 is overgeschakeld op vleeskalveren. Via de MAS en de HAS is hij na een baan bij een voederfabrikant en een ander accountantskantoor sinds februari 2007 werkzaam bij ABAB.

Een jaar vol actie

Activiteiten

De vab organiseert regelmatig bijeenkomsten waarmee een bijdrage geleverd wordt aan de ontwikkeling van kennis en vaardigheden en aan de persoonlijke ontwikkeling van de leden. In 2008 kwam een breed scala aan onderwerpen aan bod.

10 januari 2008

Weiden of opstallen; een strategische bedrijfskeuze?

Het project Koe & Wij (www.koewij.nl) daagt melkveehouders uit om na te denken over de keuze tussen weiden en opstallen. Zij levert daarbij kennis over de mogelijkheden en onmogelijkheden van weidegang. Koe & Wij organiseerde samen met de vab een discussiebijeenkomst over de vraag: weiden of opstallen? Tijdens de bijeenkomst lieten deskundigen, waaronder Siem Jan Schenk van LTO Nederland, hun licht schijnen over de verschillende afwegingen bij de keuze tussen opstallen en weidegang. Afwegingen op het vlak van economie, arbeid, maatschappelijke waarden en persoonlijke waarden. Na de pauze werd in workshops met de deelnemers dieper ingegaan op specifieke bedrijfssituaties in relatie tot de vraag: weiden of opstallen?

Aantal deelnemers	74
Waardering	7,5

16 januari 2008

Aantal deelnemers	38
Waardering	6,9

Finalebijeenkomst traject Samenwerking

De derde bijeenkomst gericht op het adviesproces bij samenwerkingsvraagstukken. Zoveel ondernemers, zoveel strategieën. Waar de één kiest voor kostprijsverlaging, zoekt de ander het in nichemarkten en de volgende in samenwerking met een collega of in de keten. In deze reeks van activiteiten werd diep ingegaan op het proces rondom advisering over samenwerking. Samenwerking als kans voor de agrarische ondernemer en zijn bedrijf stond centraal. Met name de begeleiding van het proces en de sociale aspecten spelen een belangrijke rol in deze reeks.

Het traject werd geleid door trainer Johan Weerkamp, zelfstandig gevestigd (www.johanweerkamp.nl). In de tweede bijeenkomst hebben de ondernemers Dyanne Schrauwen en Kees van Beek van BioTrio de Nieuwe Weg (www.biotrio.nl) uit Zevenbergen hun ervaringen met samenwerking verteld. In de laatste bijeenkomst was Nico Verduin, schapenhouder in Andijk (www.westfriesedijk.nl), uitgenodigd voor zijn verhaal.

21 februari 2008

Grootschalige glastuinbouw Agriport A7

Deze bijeenkomst begon met een rondleiding op het paprikabedrijf van de gebroeders Helderman in Middenmeer. Na een rondleiding over dit grote bedrijf (na uitbreiding 23,1 ha onder glas) vertrok de groep naar het informatiecentrum van Agriport A7, projectontwikkelaar van het gebied waarin het bedrijf van de gebroeders Helderman ligt. Bart Elfring van Agriport A7 gaf uitleg over het project en de toekomstplannen voor de ontwikkeling van grootschalige glastuinbouw in deze regio.

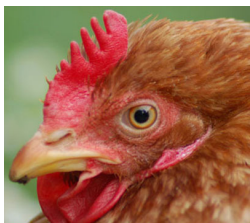
Aantal deelnemers	25
Waardering	8,1

5 maart 2008

Aantal deelnemers	45
Waardering	7,2

Actualiteiten en innovaties in de Nederlandse leg- en vleespluimveesector

De nieuwste ontwikkelingen in de leghennen- en pluimveevleessector stonden op het programma tijdens deze studiebijeenkomst. Na een begeleid bezoek aan het praktijkcentrum Spelderholt sprak Bas van Hout van de Rabobank over de markt en de financiële ontwikkelingen in de sector. Daarna gaf Hilko Ellen van ASG een overzicht van de milieu- en welzijnsregels die in de pluimveehouderij van toepassing zijn. Na het plenaire gedeelte waren er separate workshops voor de vleessector en de eiersector. De centrale vraag van de bijeenkomst was: In welke richting gaan de ontwikkelingen en hoe kan het rendement van pluimveebedrijven verhoogd worden?

11 maart 2008

Beheersen van renterisico's met rente-instrumenten

Renteschommelingen kunnen van grote invloed zijn op de financiële resultaten van bedrijven. Met een slagvaardig 'rentemanagement' worden de risico's beperkt en rendementen geoptimaliseerd. Dat kan bijvoorbeeld door het afsluiten van een rentecap of door een renteswap. In steeds meer sectoren in de land- en tuinbouw worden renteproducten ingezet; naast de glastuinbouw nu ook steeds vaker in de intensieve (melk)veehouderij. Tijdens de studiebijeenkomst gaf Serdar Küçükakin, macro-econoom bij ABN AMRO, een analyse van de macro-economische trends, die dankzij de kredietcrisis niet gunstig waren. De rente is voorlopig echter laag en biedt dus mogelijkheden. Daarna behandelde Juan Aguilar Aguilera, treasury adviseur bij ABN AMRO, een overzicht van de relevante rente-producten.

Aantal deelnemers	65
Waardering	7,5

16 april 2008

Aantal deelnemers	21
Waardering	6,3

Jezelf profileren door keuzes maken

Deze workshop gaf inzicht in het maken van keuzes. Vaak bepalen de keuzes die je maakt ook of de klant je vaker belt of niet. Inzicht in keuzes is dus belangrijk. Vier deelnemers uit de leerexpeditie 2007 vertelden hoe zij hun keuzes maken. In subgroepjes werd de vraag besproken 'Hoe profileer je jezelf?'.

22 april 2008

22 april 2008

De halve wereld is je achtertuin!

Wat betekent globalisering voor de Nederlandse landbouw? Globalisering of mondialisering is een proces waarbij uiteenlopende economische activiteiten een steeds internationaler karakter krijgen. Of globalisering bijdraagt aan duurzame ontwikkeling staat sterk ter discussie. Voorstanders menen dat de werking van de vrije markt op wereldschaal goed is voor het vergroten van de welvaart voor iedereen. Nederland is de derde exporteur ter wereld van agrarische producten, na de Verenigde Staten en Frankrijk. De middag begon met een verhaal van Gerrit Meester, landbouwpolitiek adviseur bij LNV (www.minlnv.nl). Daarna ging René van Diepen, directeur van de Nederlandse Aardappelorganisatie (www.nao.nl) in op de concurrentiepositie van de Nederlandse aardappelsector. Mari van Genugten (www.genugten-agri.bv) ging in op bulkproductie tegen een lage prijs. Tenslotte gaf melkveehouder Jan Hoogenboom (www.zuivelboerderij.nl) uitleg over zijn redenen om het gehele productieproces van melk tot (vele) zuivelproducten in eigen hand te houden.

Aantal deelnemers	54
Waardering	7,6

3 juni 2008

Aantal deelnemers	21
Waardering	7,6

Masterclass Zacht Fruit

Zacht fruit zoals bosbes, braam, framboos en aardbei wordt steeds meer geteeld in Nederland. De teelt is niet makkelijk en vraagt inzet van extra personeel. Ook is het een uitdaging om jaarrond te leveren. De Masterclass begon met een rondleiding over het bedrijf van Albert van Zuilen, zachtfruitteler te Zoelmond. Sinds 1998 vermarkt Van Zuilen zijn fruit zelf, direct. Hierover gaf hij uitleg; inmiddels wordt 650 ton zachtfruit per jaar door zijn bedrijf vermarkt. Daarna gaf Adri Streef van DLV Plant uitleg over de economische aspecten van zachtfruitteelt, inclusief een marktverkenning en rekenvoorbeelden.

10 – 14 juni 2008

Studiereis Ierland

In 2008 ging de studiereis naar Ierland waar na aankomst in Cork als eerste in een bezoek aan een echte Ierse whiskystokerij was voorzien.

De excursies op de volgende dagen waren agrarischer van aard: een melkveehouderij, een rund- en varkensvleesbedrijf, een gemengd akkerbouw- en rundvleesbedrijf, een boomkwekerij, een aardappel- en vollegrondsgroentenbedrijf en tenslotte een paarden- en schapenbedrijf.

Tussen de bedrijfsbezoeken vonden op diverse locaties lezingen plaats met afwisselende thema's: de Ierse slow-food beweging, erfrecht en accountancy, toerisme als inkomstenbron, ketenmanagement voor versproducten en de aandelenmarkt.

Op Kildalton college kreeg de groep een introductie over bio-energie, wilgenteelt en melkveehouderij. Tijdens een barbecue werd kennis gemaakt met meerdere Ierse veehouders.

De reis eindigde met een avond vol Ierse muziek en een kort bezoek aan Dublin, vanwaar de terugvlucht was geregeld.

Aantal deelnemers	25
Waardering	8,9

25 juni 2008

Aantal deelnemers	45
Waardering	7,3

Bio-energie: kans, hype of bedreiging voor de voedselzekerheid?

De vraag naar granen voor voedsel en diervoer neemt toe. Tegelijkertijd wordt ook steeds meer grondstof voor biobrandstoffen gevraagd. Past de productie van biobrandstoffen wel binnen duurzame landbouw? Leidt onze honger naar 'groene' energie niet tot echte honger op andere plekken in de wereld? Tijdens de studiedag in Ede kwamen deze en andere vragen aan bod. De dag werd geleid door Aart van Cooten (www.citaat.nl). De eerste spreker was Paul Hamm: investeerder in groene energieprojecten, voorzitter van het Platform Groene Grondstoffen van EZ en voormalig topman van DSM. Hij ging in op duurzaam ondernemen in energie. Daarna gaf Sandrine Nonhebel van de Rijksuniversiteit Groningen (Centrum voor Energie en Milieukunde) een overzicht van de mogelijkheden om energie op te wekken uit plantaardig materiaal en de gevolgen daarvan voor milieu en voedselproductie. Daarna werd in vier groepen gediscussieerd over de vraag of de Nederlandse agrisector zich op de productie van biobrandstoffen moet gaan richten of dit over moet laten aan andere landen die daar wellicht meer geschikt voor zijn. Tenslotte hield journalist Lourens Gengler een verhaal over prijschommelingen in de graanmarkt.

18 september 2008

Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt

Aantal deelnemers	106
Waardering	7,5

De prijs van melk wordt de komende jaren meer en meer bepaald door de internationale zuivelmarkt. De afschaffing van het melkquotum in 2015 en de Nederlandse afhankelijkheid van de export zijn hiervan de oorzaken. Wat zijn de ontwikkelingen in de internationale arena en hoe beïnvloeden deze de dagelijkse praktijk van adviseurs? De middag begon met een marktverkenning door Mark Voorbergen, zuivelspecialist bij de Rabobank. Vervolgens gaf projectleider Jelle Zijlstra van ASG een inkijkje in het onderzoeksproject 'Melken in de nieuwe realiteit': wat zijn de cruciale beslissingen voor melkveehouders in de komende 5 jaar? Zijn belangrijkste aanbeveling: Keep It Simple! Vervolgens ging Harm Holman, voorzitter van European Dairy Farmers, in op de gevolgen voor de adviespraktijk. In vijf workshops werd vervolgens ingegaan op tools voor adviseurs. De workshops hadden als thema's: Ondernemerschap, groei, arbeid, prijsfluctuaties en bedrijfsorganisatie. Aan het einde van de dag werden de highlights uit alle workshops nog kort plenair belicht.

2 oktober 2008

Aantal deelnemers	41
Waardering	7,6

Verdiepingsbijeenkomst Ruimtelijke Ordening & Milieu

Steeds vaker moet voor agrarische bedrijven een Milieu Effect Rapportage (mer) worden opgesteld. Redenen kunnen zijn: schaalvergroting, introductie plan-mer en Natura 2000. Naast de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (per 1 juli 2008 van start) kwamen ook andere ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu aan bod. Erik Zandbelt van Countus begon de middag met een overzicht van de actualiteiten in ROM. Daarna werd door twee sprekers dieper ingegaan op het aspect ruimtelijke ordening: Jan Wesseldijk van de gemeente Voorst-Twello en Tycho Lam van Hekkelman Advocaten en Notarissen. Na een korte pauze gingen Corrie Smit en Hay Hendriks van de Commissie MER in op de milieu effect rapportage.

5 november 2008

Ondernemen in de paardenhouderij; van emotie naar ratio

Ondernemen in de paardenhouderij lijkt een lucratieve aangelegenheid. Er is immers sprake van een enorme groeiemarkt, met volop kansen in de fokkerij, recreatie, handel, training en africhting of sport. Waar het in de sector echter regelmatig aan ontbreekt is een zakelijke benadering. Tijdens deze studiebijeenkomst kwamen diverse aspecten, die bij het adviseren aan ondernemers in de paardenhouderij aan bod komen, voorbij: ondernemerschap, ROM, fiscale aspecten en bedrijfsplannen. Reini Tewis van Stoeterij Tewis & Van Kooten (www.tewis.nl) vertelde over ondernemerschap. Fleur Lendering, adviseur paardenhouderij bij LTO Noord Advies (www.ltonoordadvies.nl), ging in op de ruimtelijke ordening en milieu aspecten. Nelleke Krol, adviseur paardenhouderij bij ZLTO Advies (www.zlto.nl) ging in op bedrijfsplannen en Wim Schutter van GIBO Accountants en Adviseurs (www.gibogroep.nl) behandelde de fiscale aspecten. Tenslotte werd de stoeterij bezocht.

Aantal deelnemers	21
Waardering	7,5

13 november 2009

Aantal deelnemers	138
Waardering	7,7

Vab jaarcongres 2008 – Boer zoekt Adviseur

Het eerste vab-jaarcongres werd gehouden in het Openluchtmuseum te Arnhem. Na een inspirerend verhaal door schaatstrainer Ab Krook gingen de deelnemers uiteen om in twee rondes workshops te bezoeken.

Er waren vijf workshops waaruit gekozen kon worden:

- *Wat en wie trek je aan* door Zabeth van Veen (www.imagomatch.nl)
- *Presenteer jezelf met flair* door Paul van Hout (www.stevense.eu)
- *Indrukwekkend adviseren* door Richard van Houten (www.bronpartners.nl)
- *En nu de boer op!* door Berry van de Kooij (www.salescompanion.com)
- *Speeddate met de agrarisch adviseur van de toekomst* door Wilco de Jong (www.najk.nl) en Marlies van Zeeland (www.marliez.com)

In de workshops ging het over jezelf presenteren, betrouwbaar overkomen, een goede salespitch houden, de juiste kledingkeuze, effectief acquireren en nog veel meer. Het waren praktische sessies met veel handige tips en goede inzichten. Bij velen zijn diverse kwartjes gevallen!

Dit succesvolle congres smaakte naar meer; voor 2009 staat dan ook weer een congres gepland.

25 november 2008

Ondernemen op termijnmarkten – afdekken van prijsrisico's (akkerbouw)

Deze studiebijeenkomst draaide om het afdekken van prijsrisico's in de akkerbouw. Het doel was om het functioneren van de termijnmarkt en de mogelijkheden die de termijnmarkt adviseurs en ondernemers biedt nader toe te lichten. Na een toelichting door Kees Maas van het Dienstencentrum Agrarische Markt B.V. (DCA-Markt B.V., www.dca-markt.nl) over risicomangement, het risicoprofiel van ondernemers en risicomangement, ging men in kleine groepen uiteen. In de groepen werd gewerkt aan een opdracht om het prijsrisico van aardappelen via de termijnmarkt in te dekken en te berekenen wat dit voor de liquiditeit van ondernemers betekent bij stijgende dan wel dalende prijzen.

Aantal deelnemers	23
Waardering	7,9

Aantal deelnemers	24
Waardering	7,1

Anders ondernemen in de groene ruimte

Welke kansen en mogelijkheden van 'anders ondernemen' in de groene ruimte zijn er? Welke competenties heeft een ondernemer nodig om de omschakeling van een traditioneel agrarisch bedrijf naar een alternatief gebruik van de groene ruimte tot een (bedrijfseconomisch) succes te maken? Deze studiebijeenkomst vond plaats bij Shortgolf in Swifterbant (www.shortgolf.nu).

Ex-akkerbouwer Hans Douma heeft daar een goedlopend golfterrein met bijbehorende horecafaciliteiten. Gert van der Bijl (Raad voor het Landelijk Gebied) trapte af met een lezing onder de titel: Overheid en verbrede landbouw: fopspeen of reddingsboei? Daarin had hij aandacht voor de huidige omvang van de sector en de verwachte ontwikkelingen. Daarna gaf Herman van Ham de visie van ZLTO (www.zlto.nl) op ondernemen in de groene ruimte. Tenslotte vertelde Hans Douma van Shortgolf over de overstap van akkerbouw naar shortgolf en het verschil tussen boer zijn en golf- cq. horeca-ondernemer zijn. De middag eindigde met een forumdiscussie.

Overig

Naast bovenstaande bijeenkomsten was op 29 oktober 2008 ook een Studiebijeenkomst 'Strategisch ondernemerschap in de boom- en fruitteelt' gepland. Deze kon wegens gebrek aan belangstelling helaas niet doorgaan.

In de praktijk

Maurice Groot
Rabobank

Maurice Groot

Ing. Maurice Groot is accountmanager bij de Rabobank Westfriesland-Oost. Hij adviseert melkveehouders en vollegrondsgroentetelers. In 2008 verzamelde hij 290 PE punten.

“Voorheen had ik ook andere sectoren onder mijn hoede, maar het is leuker om me te kunnen richten op slechts twee sectoren. De tuinders die ik begeleid zijn over het algemeen duidelijk andere types dan de melkveehouders, dat vind ik wel opvallend.

“Van klanten die goed bezig zijn krijg ik veel energie. In 2008 startte een mooie klus waarbij ik een meerjarige groeifinanciering voor een groot melkveebedrijf opzet met behulp van het Rabobank Grond Waarde Plan. Het gaat om de nieuwbouw van een stal, de aankoop van nieuwe dieren en extra melkquotum en tenslotte ook de aankoop van meer grond. Dit is een goede ondernemer met een leuk verhaal en een realistische blik. Een ander interessant project in het afgelopen jaar vond plaats bij een teler die gebruik maakt van de MEI-regeling voor innovatieve investeringen in energiebesparing. Het was voor mij de eerste keer dat ik met deze regeling in aanraking kwam. De teler gaat restwarmte uit zijn koelcel opslaan in de grond en deze in de winter weer gebruiken voor verwarming. Dat levert een enorme besparing op.”

“Ik hecht bij het adviseren groot belang aan een goede sfeer en relatie, ik vind dat je elkaar op een zakelijke manier moet kunnen wakker schudden. Het is eigenlijk een soort dansen; je moet samen blijven bewegen en uiteindelijk komt er dan wel iets moois uit. Het is wel de kunst om zo menselijk mogelijk je eigen belangen te behartigen. Ik blijf tenslotte bankier en moet wel mijn werk doen, al heb ik soms een rotboodschap. Daar lag ik in het begin wel eens wakker van, maar dat is met ervaring en gewenning verdwenen.”

“Van klanten die goed bezig zijn krijg ik veel energie.”

“Vooral het besef dat ik de oplossing niet heb en ook niet ben was daarbij belangrijk” legt Groot uit. “Als ondernemers in de problemen zitten is meer geld lang niet altijd het antwoord. Onlangs nog hebben we tegen een klant moeten zeggen dat ze beter konden stoppen wegens gebrek aan rendement. Nu hebben ze een groot deel van hun eigen vermogen nog en raken ze op termijn niet alles aan de bank kwijt.”

Volgens Groot is juist dat ‘Nee’-zeggen de afgelopen jaren te weinig gebeurd, in de hele maatschappij. “Mensen wilden het niet horen. Uiteindelijk denk ik dat we daardoor nu met z’n allen in de nesten zitten; we hebben die kredietcrisis gezamenlijk veroorzaakt.

Elke bedrijfsadviseur heeft er mee te maken gehad dat mensen geen 'nee' wilden horen. Momenteel zijn mensen weer realistischer maar volgens mij gaan we op lange termijn weer terug naar de situatie van voor de crisis. Als adviseurs moeten we er voor zorgen dat we de ondernemers zo goed mogelijk van dienst zijn. Ook als dat betekent dat we soms op de rem moeten trappen. Dat is soms wel een lastige.”

“Om de klant goed van dienst te zijn moet je echt op de hoogte blijven. In 2007 heb ik een stap gemaakt in mijn portefeuille. Daarom heb ik in 2008 vrij veel cursussen gevolgd. Ook flink wat vab-cursussen. Zo kwam ik aan dat enorme aantal van 290 PE-punten in 2008. Voor 2009 zoek ik wel een betere balans tussen werk en privé. Afgelopen jaar heb ik het echt te druk gehad, mede dankzij al die cursussen. Overigens kan ik die ervaring ook weer gebruiken bij ondernemers die met hetzelfde probleem kampen. Daarbij geldt dan wel dat je als adviseur niet te veel moet sturen, dat is mijn rol niet. Ik moet vragen stellen en spiegelen, de ondernemer moet zelf sturen. Anders verzanden ze in een situatie die verkeerd voor hen is.”

“Als adviseurs moeten we de ondernemers zo goed mogelijk van dienst zijn. Ook als dat betekent dat we soms op de rem moeten trappen.”

Desgevraagd zegt Groot dat de beste cursus die hij ooit via de vab deed al in 2006 plaatsvond: Strategische informatieverwerking. “Ik deed mee aan het onderdeel snellezen; dat was echt een geniale cursus! Iedereen zat van het begin tot het eind op het puntje van zijn stoel. Het was een hele concrete vaardigheid waar ik veel aan heb gehad.”

Maurice Groot studeerde agrarische bedrijfskunde aan de HAS in Delft. Hij woont in het Westfries Ursem. In zijn werk als adviseur heeft hij ook veel aan de buitenlandervaring die hij na zijn studie opdeed “Ik heb onder meer 8 maanden op een melkveehouderij met 1700 koeien in Nieuw Zeeland gewerkt. En 9 maanden voor een loonbedrijf dat met combines door de Verenigde Staten trok; dat was een soort rondreizend circus. We reden van Texas tot de Canadese grens achter de rijping van het graan aan.

“Die ervaringen komen me goed van pas bij het adviseren van opvolgers, die twijfelen vaak of ze eerst nog tijdelijk naar het buitenland willen voor ze zich vastleggen aan het ouderlijk bedrijf. Ik raad het ze altijd aan; het is goed voor je aanpassingsvermogen en je groeit als mens. Sommige van die jongens hebben nooit ergens anders gewerkt dan op het bedrijf van hun ouders. Naar het buitenland gaan is een geweldige leerervaring voor ze!”

Communicatie & PR

Website en nieuwsbrief

De vereniging bracht in 2008 twaalf keer een nieuwsbrief uit die per e-mail aan de leden is verstrekt en tevens op de website is geplaatst. De nieuwsbrief bevat informatie over de activiteiten van de werkgroepen, aankondigingen van studiebijeenkomsten, het bestuur rapporteert vanuit de bestuursvergaderingen, nieuwe leden worden verwelkomd en de nieuwste gecertificeerde leden worden gefeliciteerd.

Op de website van de vab – www.vabnet.nl - wordt up-to-date informatie over de vereniging verstrekt met onder andere een interactieve ledenlijst, een activiteitenagenda, een nieuwsbriefarchief, een register van gecertificeerde leden en verenigingsgegevens (missie, bestuur, secretariaat, jaarverslag). Sinds eind 2007 kunnen vab-leden hun eigen profiel bijhouden en wijzigen op de website.

Congres

Het eerste vab-congres op 13 november 2008 trok 138 bezoekers. Het thema was 'Boer zoekt Adviseur'. Onder die noemer kregen deelnemers meer inzicht in allerlei aspecten van persoonlijke presentatie, omgang met de klant en acquisitie. Het congres was een groot succes en zeker voor herhaling vatbaar.

Vab in de media

De vab kwam meermalen in de media in 2008.

- Boerderij, 15 januari 2008. Artikel over bijeenkomst 'Opstallen of weidegang'.
- Nieuwe Oogst, januari 2008. Artikel over certificering ZLTO 'De wil om te verbeteren'.
- Pig Business, mei 2008. Visie (column) van Jaap de Vink.
- Nieuwe Oogst, juli 2008. 'Jorwerd leeft' column van Erwin Bouwmans.
- Pig Business, augustus 2008. Visie (column) van Henk Overbeek.
- V-focus, augustus 2008. Artikel 'Sybren Miedema erelid vab'.
- V-focus, oktober 2008. Henk Westeneng en Jan Breembroek geïnterviewd in artikel mbt Top 40 adviseurs.
- Pig Business, oktober 2008. Visie (column) van Rob Aagten.
- Onder Glas, november 2008. Artikel over samenwerking tussen tuinders met daarin bijdrage van vab-lid Peter Smulders.

Advertentie

In januari 2008 heeft de vab voor de derde maal een paginagrote advertentie geplaatst in Nieuwe Oogst met daarop de namen van alle leden die in 2007 de ab-titel hebben behaald.

De vab wenst u een bloeiend 2009 toe!
Onze gecertificeerde adviseurs staan garant voor kwaliteit en betrokkenheid. Wij feliciteren deze keer 26 leden die in 2008 hebben bewezen de titel ab meer dan waard te zijn.

Deze leden zijn werkzaam bij:

 <small>AGRICULTURAL SERVICE ADVISORS</small>	 <small>AGRICULTURAL SERVICE ADVISORS</small>	 <small>AGRICULTURAL SERVICE ADVISORS</small>	 <small>Elk op zijn informatie en advies</small>
 <small>AGRICULTURAL SERVICE ADVISORS</small>	 <small>AGRICULTURAL SERVICE ADVISORS</small>	 <small>MAKELAARS ADVISOREN</small>	

Ing. H.A.J. Driess ab
 Ing. F.J.M. Steenbrink ab
 Ing. W.M.G. van Rossum - Noordhoven ab
 Ing. W.M. Wunnink ab
 M. Heeg ab
 D.J.W. Bruns ab
 Ing. C. van der Vaart ab
 Ing. T. Keel ab
 dr. Ir. C. Onderstijl ab
 Ing. B. Apeldoorn ab
 Ir. / nsc. H.A.J. Hanzstra ab
 Ing. D. Zoor ab
 Ing. MAB C.A. van Drimmelen ab
 Ing. P.M.C. Cobussen ab
 Ing. A.J. van Driess ab
 Ing. H. Blaw ab
 Ing. W.D. Zandvoort ab
 Ing. H.J. Schipper ab
 Ing. A.M. Kromer-Pardok ab
 Ing. H.M. Nijbeer ab
 Ing. J.W. Stars ab
 Ing. W.P. Schurffer ab
 Ing. B. Joolkens ab
 H.M. Gaasbeek ab
 Ing. H.M.A. Verbruggen
 Ing. A. Beelink ab

ABAB Consultants B.V.
 ABAB Consultants B.V.
 ABAB Consultants B.V.
 Alts Acevstaris en Adviseurs
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Countus econpart - adviseurs
 Alts Acevstaris en Adviseurs
 ComponentAgro B.V.
 Alts Acevstaris en Adviseurs
 Flyth adviseurs en accountants BV
 ComponentAgro B.V.
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Alts Acevstaris en Adviseurs
 Flyth adviseurs en accountants BV
 Flyth adviseurs en accountants BV
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Accoew zvm adviseurs en accountants
 Flyth adviseurs en accountants BV
 Adriaan van des Heuvel Makelaars en Adviseurs
 Alts Acevstaris en Adviseurs

Rijk voor meer informatie op
www.vab.nl
of bel 1032 - 452 52 26.

Agrarische bedrijfsadviseurs met ambitie

Certificering

Doel van certificering

Het doel van certificering van leden is om door middel van persoonlijke ontwikkeling een verbetering van de marktpositionering en dienstverlening aan de klant van de organisatie te bewerkstelligen. Bij de certificering van de vab ligt de nadruk op continue prestatieverbetering van de adviseurs. De absolute prestatie is hierbij van ondergeschikt belang; er wordt door de vab echter wel een minimumniveau vereist. Certificering van de agrarische bedrijfsadviseurs kan zowel op individueel als op organisatieniveau plaatsvinden. De certificeringsaudit wordt afgenomen door twee auditoren; een namens Lloyd's Register en een namens de vab.

Indien tijdens de audit blijkt dat het lid voldoet aan de gestelde eisen dan wordt het lid door de auditoren aanbevolen voor certificatie. De vab houdt een register bij van ab erkende adviseurs op www.vabnet.nl. Het certificaat is drie jaar geldig.

Individuele certificering

In 2008 zijn 26 leden op individuele basis gecertificeerd.

Organisatie certificering

Om als organisatie in aanmerking te komen voor deze vorm van certificering moet de organisatie minimaal aan de volgende criteria voldoen:

- Beschikken over één centrale personeelsafdeling waar alle vereiste documenten en registraties voor de certificering worden gearhiveerd;
- Beschikken over meer dan 15 agrarische bedrijfsadviseurs met een vast dienstverband;
- Implementatie van de auditcriteria binnen de organisatie.

In 2008 deden ZLTO Advies en GIBO Accountants en Adviseurs hier aan mee.

De titel ab

Bij een audit met voldoende resultaat is een lid gerechtigd de ab-titel te voeren. Leden zonder certificering zijn vanaf 1 januari 2007 niet meer gerechtigd de ab-titel te voeren.

Jaarrekening 2008

De vab streeft naar een gezonde financiële positie en heeft geen winstoogmerk. Als norm daarvoor is gesteld dat het eigen vermogen op de balans circa 50% van de jaarlijkse contributie/begroting zou moeten bedragen. In 2008 is deze norm ruimschoots gehaald. Daarnaast is er bijna € 15.000,- gereserveerd voor toekomstig kwaliteitsbeleid.

Het jaar 2008 wordt afgesloten met een negatief resultaat. Het negatief resultaat wordt veroorzaakt door onder andere een hogere post vacatiegelden dan begroot voor het bestuur en de werkgroepen. Het bestuur heeft vaker vergaderd vanwege de nieuwe beleidskoers en is begonnen met het opzetten van het nieuwe certificeringssysteem. Daarnaast is de post externe communicatie hoger uitgevallen door extern ingewonnen communicatieadvies, horende bij de nieuwe beleidskoers. Tot slot heeft het eerste jaarcongres negatief gedraaid waardoor het saldo van de bijeenkomsten lager uitvalt.

In 2008 zijn er 16 activiteiten georganiseerd met in totaal 766 deelnemers. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met 2007: 16 activiteiten met 788 deelnemers en in 2006 waren er 558 deelnemers op 14 activiteiten.

In de begrotingen voor 2009 en 2010 is uitgegaan van een jaarlijks licht groeiend aantal leden, alsmede een daarmee verband houdende toename van het activiteitsniveau. De vacatiegelden voor de werkgroepleden zijn begroot evenals een hoger bedrag voor communicatie.

Ongeveer 50% van de kosten voor Ondersteuning en secretariaat zijn toe te rekenen aan de organisatie van de bijeenkomsten en de activiteiten daaromheen. Met de huidige tariefstelling voor de bijeenkomsten worden deze kosten deels 'terugverdiend'.

Verenigingsgegevens

Secretariaat

Mw. ir. Yvonne van de Camp

Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs
Postbus 1634
3800 BP Amersfoort

T: 033-4535330 F: 033-4535339 E: info@vabnet.nl I: www.vabnet.nl

Bestuur

ir. Jan Breembroek ab GIBO Accountants en Adviseurs, Arnhem	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2011
drs. Roel Schutten ZLTO, Tilburg	Lid	31-12-2009
ing. Pieter Zondervan ab Yn é Flecht Beheer BV, Jorwert	Penningmeester/secretaris	31-12-2008
ing. Paulien Boverhof ab WIK Adviesgroep, Beltrum	Lid	31-12-2010
Drs. ing. Henk Westeneng ABN AMRO Bank, Amsterdam	Lid	31-12-2013

Werkgroep Strategie

De werkgroep Strategie organiseert twee of drie activiteiten en/of studiebijeenkomsten per jaar die sectoroverstijgend zijn (niet sectorspeciek).

ir. Jan Breembroek ab GIBO Accountants en Adviseurs, Arnhem	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2011
ing. Paul Bosch MAB ab ABAB Accountants-Belastingadviseurs-Juristen, Oss		31-12-2008
ing. John van Haren ING Bank, Roermond		31-12-2008
ing. Ruthger Steenbeek ab LTO Noord Advies, Drachten		31-12-2009
ing. Jos Thijssen ab ZLTO Advies, Tilburg		31-12-2010
Drs. ing. Henk Westeneng ABN AMRO Bank, Amsterdam		31-12-2013

Werkgroep Dierlijke Sectoren

De werkgroep Dierlijke sectoren organiseert twee of drie activiteiten/studiebijeenkomst per jaar toegespitst op onderwerpen geënt op de dierlijke productie, eveneens vanuit strategisch perspectief.

ing. Dirk Buis ab ZNAB Accountants, St. Oedenrode	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2010
ing. Gerrit Bossink ab GIBO Accountants en Adviseurs, Almelo		31-12-2009
Ing. Johan van Dragt ab Rabobank Enschede-Haaksbergen		31-12-2010
Ir. Lück Duitman Alfa Accountants en Adviseurs, Zwolle		31-12-2010
ing. Han Swienink ab LTO Noord Advies, Raalte		31-12-2009
ir. Roel Veerman Rovecom Agrisystems BV, Hoogeveen		31-12-2009

Werkgroep Plantaardige Sectoren

De werkgroep Plantaardige sectoren organiseert twee of drie activiteiten/studiebijeenkomsten per jaar toegespitst op onderwerpen in de plantaardige productie, vanuit strategisch perspectief.

ing. Peter Engelen ab LTB Adviseurs en Accountants, Zoetermeer	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2010
ing. Peter Blok ABN AMRO, Wageningen		31-12-2008
ing. Harm Brinks DLV Plant, Wageningen		31-12-2009
ing. Hans Egelmeers ab ABAB Accountants BV, Helmond		31-12-2008
ing. Theo van Montfort ab ABAB Accountants-Belastingadviseurs-Juristen, Roosendaal		31-12-2009
Ing. Harm Jan Schipper ab Accon avm accountants en adviseurs, Uithuizen		31-12-2010

Werkgroep Communicatie

De werkgroep Communicatie houdt zich bezig het vaststellen van het beleid rondom de communicatie- en PR-activiteiten van de vab en de profilering van het beroep agrarisch bedrijfsadviseur (ab) in de markt. Het gaat hier om zowel de interne (richting de leden) als externe (periferie) communicatie- en PR-activiteiten.

De werkgroep organiseert geen studiebijeenkomsten of activiteiten maar kan de andere werkgroepen wel ondersteunen bij de marketing van hun activiteiten.

drs. Roel Schutten ZLTO, Tilburg	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2009
ing. Paulien Boverhof ab WIK Adviesgroep, Beltrum		31-12-2010
Ing. Jan Hendrik Damman ab Countus accountants + adviseurs, Emmeloord		31-12-2010
ing. Hans Scholte ab LTB Adviseurs en Accountants, Schagen		31-12-2010

Werkgroep Buitenland (Ierland 2008)

Ieder jaar wordt door de werkgroep – in overleg met het bestuur – een land gekozen voor een studiereis.

ing. Hein-Willem Leeraar ab Hein-Willem Leeraar & Partners, Raerd	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2009
Ing. Doede de Jong ab Accon avm accountants en adviseurs		31-12-2010
Ing. Peter Greijmans ZLTO Advies, Tilburg		31-12-2010
ing. Jan Kuiper ab GIBO Accountants en Adviseurs, Joure		31-12-2008

Werkgroep Persoonlijke Ontwikkeling

Eind 2007 is de werkgroep Persoonlijke Ontwikkeling opgestart. De werkgroep houdt zich bezig met de ontwikkeling van de activiteiten die te maken hebben met vaardigheden en competenties van de agrarisch bedrijfsadviseur. Dit omvat de verdere ontwikkeling van het certificeringssysteem van de vab, permanente educatie, het bepalen en organiseren van het aanbod aan vaardigheidstrainingen en organisatie van deze trainingen.

ir. Jan Breembroek ab GIBO Accountants en Adviseurs, Arnhem	Voorzitter	<i>Aftredend</i> 31-12-2011
ing. Sybren Mulder ab Reflex Advies, Allingawier		31-12-2008
ing. Helène Roele ab LTO Noord Advies, Drachten		31-12-2010
ing. Antoon Sanders ab Accon avm adviseurs en accountants, Veghel		31-12-2009

Bijlagen

Agenda 2008

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2008 zeven keer regulier vergaderd en wel op 13 februari, 16 april, 14 mei, 23 juni, 27 augustus, 8 oktober en 1 december. Daarnaast is het bestuur twee keer bij elkaar geweest voor een beleids sessie.

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 13 november 2008 in Arnhem.

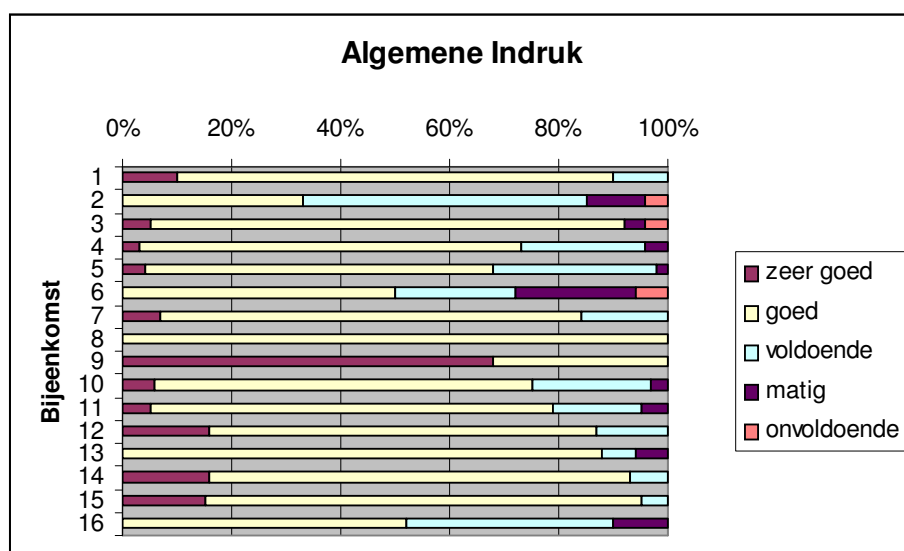
Evaluatie activiteiten

Het aantal deelnemers per activiteit is wisselend. Dit wordt veroorzaakt door het wisselende karakter van de activiteiten. Een aantal bijeenkomsten leent zich niet voor grote aantallen, zoals mastersclasses of erg gespecialiseerde onderwerpen. Hieronder een overzicht van de aantallen.

	Onderwerp	Aantal deelnemers
1	Weiden of opstallen	74
2	Finale traject Samenwerking	38
3	Grootschalige glastuinbouw	25
4	Pluimveehouderij	45
5	Beheersen van renterisico's	65
6	Jezelf profileren door keuzes maken	21
7	De halve wereld is je achtertuin: globalisering in de landbouw	54
8	Masterclass zacht fruit	21
9	Studiereis Ierland	25
10	Bio-energie	45
11	Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt	106
12	Verdiepingsbijeenkomst Ruimtelijke Ordening en Milieu	41
13	Paardenhouderij	21
14	Vab congres boer zoekt Adviseur	138
15	Ondernemen op de termijnmarkten	23
16	Anders ondernemen in de groene ruimte	24
	Totaal	766

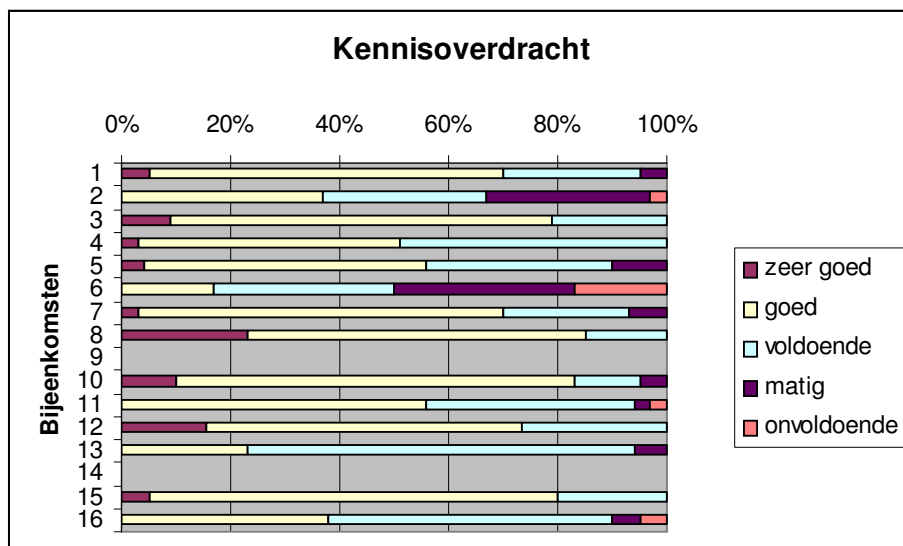
De bijeenkomsten worden geëvalueerd. De evaluaties kennen een respons van 60 tot bijna 100%. Hieronder is een samenvatting te zien van enkele onderdelen van de evaluaties, te beginnen met de algemene indruk die de deelnemers hadden.

	Algemene indruk	zeer goed	goed	voldoende	matig	onvol.
1	Weiden of opstallen	10%	80%	10%		
2	Finale traject Samenwerking		33%	52%	11%	4%
3	Grootschalige glastuinbouw	5%	87%		4%	4%
4	Pluimveehouderij	3%	70%	23%	4%	
5	Beheersen renterisico's	4%	64%	30%	2%	
6	Jezelf profileren door keuzes maken		50%	22%	22%	6%
7	Globalisering in de landbouw	7%	77%	16%		
8	Masterclass zacht fruit		100%			
9	Studiereis Ierland	68%	32%			
10	Bio-energie	6%	69%	22%	3%	
11	Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt	5%	74%	16%	5%	
12	Verdiepingsbijeenkomst ROM	16%	71%	13%		
13	Paardenhouderij		88%	6%	6%	
14	Vab congres boer zoekt Adviseur	16%	77%	7%		
15	Ondernemen op de termijnmarkten	15%	80%	5%		
16	Anders ondernemen in de groene ruimte		52%	38%	10%	

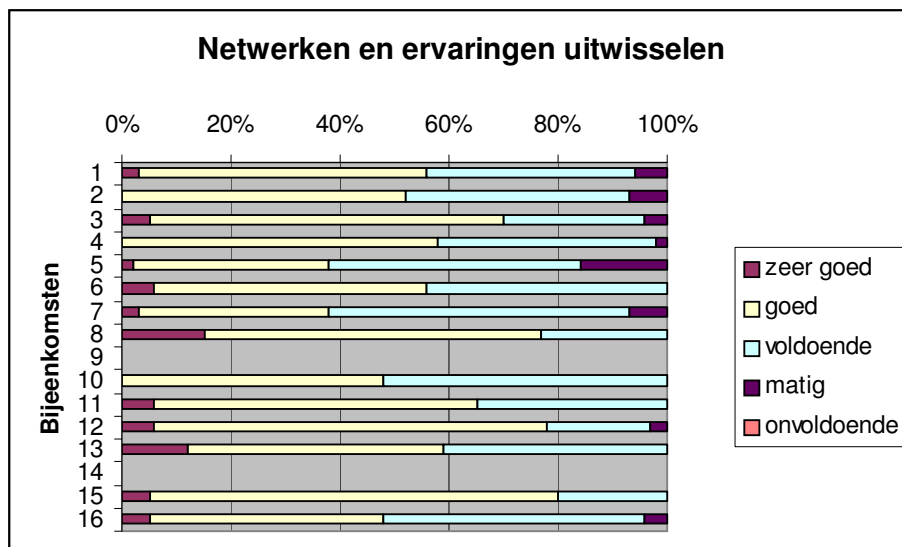
De bijeenkomsten hebben onder meer tot doel kennisoverdracht en het uitwisselen van ervaringen. Bij de evaluaties is daarnaar gevraagd:

	Kennisoverdracht	zeer goed	goed	voldoende	matig	onvol.
1	Weiden of opstallen	5%	65%	25%	5%	
2	Finale traject Samenwerking		37%	30%	30%	3%
3	Grootschalige glastuinbouw	9%	70%	21%		
4	Pluimveehouderij	3%	48%	49%		
5	Beheersen renterisico's	4%	52%	34%	10%	
6	Jezelf profileren door keuzes maken		17%	33%	33%	17%
7	Globalisering in de landbouw	3%	67%	23%	7%	
8	Masterclass zacht fruit	23%	62%	15%		
9	Studiereis Ierland					
10	Bio-energie	10%	73%	12%	5%	
11	Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt		57%	39%	3%	3%
12	Verdiepingsbijeenkomst ROM	16%	59%	27%		
13	Paardenhouderij		23%	71%	6%	
14	Vab congres boer zoekt Adviseur					
15	Ondernemen op de termijnmarkten	5%	75%	20%		
16	Anders ondernemen in de groene ruimte		38%	52%	5%	5%

Voor veel adviseurs is de mogelijkheid tot netwerken en collega's ontmoeten om ervaringen mee uit te wisselen een belangrijk aspect van de bijeenkomsten. Ook daar werd naar gevraagd in de evaluaties:

	Netwerken en ervaringen uitwisselen	zeer goed	goed	voldoende	matig	onvol.
1	Weiden of opstallen	3%	53%	38%	6%	
2	Finale traject Samenwerking		52%	41%	7%	
3	Grootschalige glastuinbouw	5%	65%	26%	4%	
4	Pluimveehouderij		58%	40%	2%	
5	Beheersen renterisico's	2%	36%	46%	16%	
6	Jezelf profileren door keuzes maken	6%	50%	44%		
7	Globalisering in de landbouw	3%	35%	55%	7%	
8	Masterclass zacht fruit	15%	62%	23%		
9	Studiereis Ierland					
10	Bio-energie		48%	52%		
11	Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt	6%	59%	35%		
12	Verdiepingsbijeenkomst ROM	6%	72%	19%	3%	
13	Paardenhouderij	12%	47%	41%		
14	Vab congres boer zoekt Adviseur					
15	Ondernemen op de termijnmarkten	5%	75%	20%		
16	Anders ondernemen in de groene ruimte	5%	43%	48%	4%	

Ook is de adviseurs gevraagd of ze de informatie uit de bijeenkomsten konden gebruiken in hun functie:

	Toepasbaarheid in de praktijk	zeer goed	goed	voldoende	matig	onvol.
1	Weiden of opstallen	5%	54%	34%	7%	
2	Finale traject Samenwerking	11%	33%	44%	12%	
3	Grootschalige glastuinbouw	17%	57%	26%		
4	Pluimveehouderij		53%	38%	9%	
5	Beheersen renterisico's	6%	64%	24%	6%	
6	Jezelf profileren door keuzes maken	6%	39%	39%	10%	6%
7	Globalisering in de landbouw	10%	50%	34%	7%	
8	Masterclass zacht fruit	15%	45%	32%	8%	
9	Studiereis Ierland					
10	Bio-energie		42%	37%	21%	
11	Actualiteitendag Internationale Zuivelmarkt	6%	66%	23%	5%	
12	Verdiepingsbijeenkomst ROM	19%	47%	31%	3%	
13	Paardenhouderij	6%	65%	17%	12%	
14	Vab congres boer zoekt Adviseur					
15	Ondernemen op de termijnmarkten	25%	40%	30%	5%	
16	Anders ondernemen in de groene ruimte	5%	48%	29%	18%	

